

DUURZAAM DOEN LEUSDEN

Op 10 oktober 2018 is het de 10de Dag van de Duurzaamheid met landelijk vele activiteiten. Maar in Leusden is er een hele maand vol duurzame activiteiten: Duurzaam Doen Oktober! Centraal thema is 'het verminderen van je eigen impact', laat je inspireren om op een leuke, bewuste en/of innovatieve manier je eigen voetafdruk te verminderen. Je bent van harte welkom bij deze activiteiten!

Duurzaam Doen? Zo doen we dat!

Duurzaam Doen Leusden is een initiatief van De Groene Belevnis en de gemeente Leusden. Heeft u vragen of wilt u meer informatie? Neem dan gerust contact op via info@duurzaamdoenleusden.nl

Korte evaluatie Duurzaam Doen Oktober

Door Henriette Former, november 2018

Aanleiding

Ieder jaar organiseert De Groene Belevnis in het najaar een publieksactiviteit met als doel Leusdenaren te informeren en te enthousiasmeren over de duurzame organisaties en initiatieven die op dit onderwerp actief zijn. Ook dit najaar organiseren we dit weer, nu genoemd Duurzaam Doen Oktober.

Dit jaar ontstond rondom 10 oktober Dag van de Duurzaamheid een samenwerking met een aantal Leusdense organisaties. Dit leidde tot een reeks van activiteiten gedurende de maand oktober, waardoor de naam Duurzaam Doen Oktober is ontstaan.

Deze aanpak past ons in de groei van afgelopen jaren. In 2015 waren deelnemers vooral de bekenden uit het veld, in 2016 konden inwoners stands bezoeken in De Korf, in 2017 kon men de locaties zelf bezoeken en in 2018 organiseren de organisaties uit het maatschappelijk middenveld zelf evenementen die we onder één noemer aan elkaar gesmeed hebben. Zo zorgen wij ervoor dat deze losse initiatieven samen meer impact hebben.

Activiteiten De Groene Belevnis

De activiteiten van De Groene Belevnis zijn te zien als een "saté-prikker" die alles aan elkaar heeft geprikt met als rode draad het centrale thema. Met alle partijen is afstemming gezocht over de datum, het inhoudelijke programma en de locatie. Daarbij is op verschillende manieren op maat ondersteuning geleverd. Soms door te klankborden en te sparren over het programma en de discussie onderdelen, soms heel concreet door het inrichten van een aanmeldprocedure voor de lezing van Jan Terlouw, het avondvoorzitterschap bij de lezing Tiny Houses, het schrijven van het persbericht voor de discussie avond nav de Tegenlichtdocumentaire of het meedenken over een leeshoek Duurzaam Doen in de Bibliotheek.

De Groene Belevnis coördineerde en verzorgde de overkoepelende communicatie en pr. De organisaties waren zelf verantwoordelijk voor de invulling van het programma op de eigen locatie en de eigen communicatie naar de achterban. Allen hebben het hele programma van Duurzaam Doen Oktober gepromoot, zo zijn er voor de verschillende activiteiten veel meer mensen bereikt dan alleen de eigen achterban.

Communicatie en PR

Overall zijn in ieder geval de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Bewaken van gezamenlijkheid in persuitingen, alle mede-organisaties hebben minimaal de volgende zin opgenomen: “Deze lezing wordt georganiseerd door xxx in samenwerking met De Groene Belevens in het kader van Duurzaam Doen Leusden. In oktober vinden diverse lezingen en activiteiten plaats rondom duurzaamheid, een overzicht is te vinden op www.duurzaamdoenleusden.nl”;
- Afstemming met Barbara Pronk van de gemeente over de communicatie;
- Inrichten van de website www.duurzaamdoenleusden.nl met alle informatie en links. Website had 350 sessies van 267 gebruikers;
- Overkoepelend persbericht Duurzaam Doen Oktober naar alle relevante media en via verschillende kanalen overgenomen (zie bijlage voor aantal voorbeelden, zowel media als samenwerkingspartner hebben de berichten gedeeld);
- Poster en flyer Duurzaam Doen Oktober opgezet en gedrukt, uitgedeeld bij alle partners, opgehangen op strategische punten;
- Deze is ook naar het AFAS bord en de digitale entreeborden toegezonden;
- 10 Facebookberichten met totaal bereik van 5898 bezoekers, 1 advertentie met totaal bereik 6430 (FB en Instagram) en alle apart aangemaakte evenementen 2745 bezoekers;
- Een pagina Groen&Duurzaam in de Leusderkrant van 3 okt gevuld met alle activiteiten;
- Er is een digitale themanieuwsbrief gegaan naar al onze 1475 abonnees.

De activiteiten

DOCUMENTAIRE EINDE VAN BEZIT

Discussieavond met gespreksleider Jan Overweg

Donderdag 4 oktober 2018 | 20.00 – 22.00 uur

Geen entree | aanmelden is niet nodig

Locatie: Kerkgebouw de Koningshof | De Blekerij 33 Leusden

[Meer info](#)

We bekijken de Tegenlicht-documentaire ‘Einde van bezit’ van Thomas Rau met aansluitend een discussie.

Wat betekent het voor het productieproces als we niet langer spullen bezitten, maar alleen gebruiken? Hierover gaat de Tegenlicht-documentaire ‘Einde van bezit’ van Thomas Rau, de duurzaamste bouwmeester van Nederland. Producten worden zo ontworpen dat ze gepland snel verouderen, terwijl grondstoffen opraken en afvalbergen groeien. Stel nu dat we geen lampen meer kopen maar licht. Dan zal degene die ons het licht verkoopt ervoor zorgen dat de lamp niet een bewust verkorte levensduur heeft maar lang meegaat

Ongeveer 20 mensen bekeken eerst de documentaire, een aanrader en zeer toegankelijk gebracht. Daarna volgde een bespiegeling van Jan Overweg en gingen de aanwezigen in groepjes in discussie op basis van een volgende stellingen.

- Wat je hebt moet je behouden, wat je niet hebt is er niet
- Einde aan bezit? Je identiteit wordt je status
- De levering van een dienst ipv een product is de oplossing voor vermindering afvalberg
- Het nieuwe verdienmodel betekent: vastgoed is losgoed
- De circulaire economie werkt op korte termijn, maar niet op lange termijn

- Als we ons onthechten aan bezit levert dat minder stress op
- Dit format, het gezamenlijk bekijken van een documentaire met aanvullende discussie is erg boeiend. Aanwezigen gingen met elkaar dieper op de materie in en maakten zich het gedachtengoed eigen.

LEZING JAN TERLOUW

We leven op de pof bij de natuur

Maandag 8 oktober 2018 | 20.00 – 22.00 uur

Geen entree | een gift wordt gewaardeerd | verplicht aanmelden

Locatie: Zincafé in Theater De Tuin | De Smidse 1b Leusden

Aanmelden HELAAS VOLGEBOKT

Jan Terlouw schreef het Boekenweekessay 2018. 'Natuurlijk' is een ode aan de natuur en een pleidooi voor duurzaamheid. Maar het is vooral ook een vurig betoog om de aarde in betere staat achter te laten voor volgende generaties.

Gezien het beperkt aantal plaatsen is aanmelden noodzakelijk. U ontvangt vervolgens als bevestiging een e-mail met een code. Deze code dient als toegangsbewijs waarmee u tussen 19.15 en 19.45 uur naar binnen kunt. Na 19.45 uur vervalt uw reservering en worden vrije plaatsen opgevuld door geïnteresseerden. Voor vragen kunt u contact opnemen met Frits Raaijmakers via nieuwsbrief.zincafe@gmail.com

Theater De Tuin was tot de nok toe gevuld met 104 toehoorders. Jan Terlouw hield een boeiend betoog vanuit zijn achtergrond als wetenschapper, politicus en schrijver. Daarna was er alle ruimte om hem vragen te stellen. Er is een samenvattend artikel verschenen in de LeusdenNu, kopie is opgenomen in de bijlage.

LEZING MARK KAUW

Wat is uw verborgen impact?

Woensdag 10 oktober 2018 | 20.00 – 22.00 uur

Geen entree | een gift wordt gewaardeerd | graag aanmelden

Locatie: Bibliotheek Leusden | Hamersveldseweg 77 Leusden

Meer info | Aanmelden

We hebben als Westerse consument veel meer impact op het milieu dan we denken. Mark Kauw werkte mee aan het boek 'De verborgen impact' van Babette Porcelijn. Hij vertelt tijdens deze lezing wat die verborgen impact is en hoe u een positieve invloed kunt uitoefenen. Afsluitend rekent u uit wat uw eigen impact op de planeet is en hoe u die het slimste kunt verlagen.

20 mensen luisterden naar een presentatie van Mark Kauw, die werd afgewisseld met een quiz en het digitaal uitrekenen van de eigen verborgen impact. Interessant om, na de documentaire van Thomas Rau, daadwerkelijk de eigen situatie berekenen. Er is een samenvattend artikel verschenen in de LeusdenNu, kopie is opgenomen in de bijlage.

INSPIRATIEAVOND TINY ECO HOUSES

met Tiny House pionier Marjolein Jonker

Dinsdag 16 oktober 2018 | 20.00 – 22.30 uur

Geen entree | een gift wordt gewaardeerd | graag aanmelden

Locatie: Bibliotheek Leusden | Hamersveldseweg 77 Leusden

Meer info | Aanmelden

Landelijk is er steeds meer aandacht voor tiny houses. Genoeg reden om onder leiding van Tiny House pionier Marjolein Jonker een inspirerende avond over dit thema te organiseren. Tiny houses zijn zelfvoorzienende huisjes op wielen van maximaal 50m². Ze worden bewust gebouwd en fulltime bewoond vanuit de behoefte een eenvoudiger leven te leiden. Marjolein Jonker woont zelf op 20m². Het is haar missie om Nederland bekend te maken met de filosofie achter de beweging en het wonen in de duurzame kleine huisjes op meer plaatsen mogelijk te maken. We sluiten de avond af met een panel van deskundigen en vragen uit de zaal.

Het onderwerp Tiny Houses is zeer populair in Leusden, op deze avond kwamen meer dan 80 mensen af, meer dan de zaal aankon. Vandaar dat de activiteit in het voorjaar van 2019 naar alle waarschijnlijkheid wordt herhaald. Marolein Jonker vertelde over haar eigen ervaringen, daarna gaven Erik van Beurden (wethouder), Jeroen Bosma (Green-man), Fleur de Velde Harsenhorst (Buurkracht Alandsbeek) korte pitches en kon de zaal vragen stellen. 25 aanwezigen hebben hun NAW gegevens achtergelaten omdat ze op korte termijn met elkaar willen kennismaken en concrete plannen doorpraten. Een van de aanwezigen gaf al een voorzet en zal op dat vervolg (13 nov) zijn idee toelichten.

OPEN DAG TINY ECO HOUSE

Zaterdag 20 oktober 2018 | 13.00 tot 16.00 uur

Geen entree | aanmelden is niet nodig

Locatie: Vrijetijdspark De Vossenbergh | Groenelaantje 25 | Nunspeet

[Meer info](#)

Bezoek een Tiny Eco House in aanbouw van 7x2,5 m. De bouwers willen mensen die interesse hebben in Tiny Houses en ecologisch verantwoord bouwen graag de gelegenheid bieden om een kijkje te komen nemen. Op zaterdag 20 oktober houden ze een open dag van 13.00 tot 16.00 uur.

Tiny
Eco
House

Half oktober verhuisde de Tiny Eco House in aanbouw naar Nunspeet, en ongeveer 25 mensen bezochten de locatie. De bouwers hebben praktijkvragen beantwoord en staan er voor open in de toekomst weer mee te werken.

FAIR TRADE WEEK

een week vol activiteiten!

Winkelcentrum De Hamershof Leusden | MFC Antares

Zaterdag 27 oktober t/m 4 november 2018

De landelijke Fairtrade Week is van 27 oktober tot en met 4 november. In Leusden wordt de week geopend door burgemeester Bouwmeester met om 11.00 uur de onthulling van het Fairtrade logo op het nieuwe Huis van Leusden. Vervolgens kunnen bezoekers een wandeling door winkelcentrum De Hamershof maken met stops bij winkels die fairtrade producten verkopen. Er is muziek, er zijn kortingsacties en er wordt fairtrade chocolade uitgedeeld. Op zaterdag 10 november kunnen deelnemers een baksel inleveren bij MFC Antares in het kader van de bakactie Heel Leusden bakt Fairtrade. De prijsuitreiking en een proeverij van de culinaire inzendingen is om 15.00 uur.

FAIRTRADE
LEUSDEN

De burgemeester startte de Fairtrade week door het onthullen van een banner met het nieuwe logo Fairtrade Leusden. Omdat er op het Huis van Leusden geen bord bevestigd mag worden, komt deze banner in het Huis te staan. In zijn toespraak vertelde hij het persoonlijk erg belangrijk te vinden dat er aandacht is voor fairtrade producten en de producenten. Vervolgens startte een wandeling door de Hamershof langs adressen met fairtrade producten zoals Eat&Meet, Wereldwinkel, De Buurman met een speciale fairtrade kipwoksotel en de Jumbo.. Bij de Jumbo bekeek de burgemeester een schap met fairtrade producten die met korting te koop zijn. Ook werden zo'n 200 kleine zakjes met chocolaatjes met een kortingsbon voor de wereldwinkel uitgedeeld.

Hamersveldseweg 105 - 107 | 3833 GM Leusden | Telefoon: 033-3034940

E-mail: info@degroenebelevenis.nl | www.degroenebelevenis.nl

Bank: NL97 INGB 0006 7081 52 | KvK: 61749028 | Wij zijn vrijgesteld van BTW

Conclusies

- Totaal hebben dik 300 mensen meegedaan met de activiteiten in Duurzaam Doen Oktober, mensen zijn echt geïnteresseerd, hebben de activiteit met specifieke reden uitgezocht. Door dit inhoudelijke programma bereik je met name de “echt geïnteresseerden” die zich willen verdiepen, daar was het ook heel informatief voor.
- Deze opzet is minder toegankelijk voor mensen die normaliter ook niet op “duurzaamheid” afkomen.
- De samenwerking met de meewerkende organisaties is echt versterkt. Ook gaf dit de mogelijkheid ze als initiatief op verschillende vlakken te ondersteunen. De Groene Belevenis en alle partijen kijken er positief op terug.
- Door alle activiteiten in 1 programma te communiceren is de boodschap heel krachtig over gekomen, dit geeft impact. Ook mensen die niet komen hebben wel het programma met achterliggende boodschap gezien.
- Doordat ieder zijn eigen kanalen en achterban inschakelde kon het programma zich breed verspreiden.
- Door de verschillende activiteiten is er ook veel persaandacht geweest, verschillende media berichten over verschillende activiteiten.
- Dit jaar zijn geen flyers in de krant gevouwen, dat is ook niet gemist omdat het is opgevangen door de pagina Groen&Duurzaam. Wel blijkt een hard-copy flyer nodig om het programma zichtbaar te maken, en handig voor het uitdelen bij de activiteiten aan het begin.
- Volgende keer communicatie nog verder op elkaar afstemmen, bv intro door De Groene Belevenis bij de start van elke activiteit?
- De verschillende partijen voelen niet direct de noodzaak ook met elkaar samen te werken, ieder doet zijn ding (heel goed) en extra ondersteuning van DGB is fijn. Maar partijen hebben elkaar onderling (buiten DGB om) niet benadert.

'Ik voel hunkering naar verandering'

Jan Terlouw over duurzaamheid

Quirine van Mourik

Of men nu kwam voor Jan Terlouw de schrijver of Jan Terlouw de politicus, alle aanwezigen hingen aan zijn lippen tijdens de lezing 'We leven op de pof bij de natuur'. Deze lezing werd maandag 8 oktober aangeboden door het ZINcafé in Theater De Tuin in het kader van Duurzaam Doen Leusden.

LEUSDEN - Jan Terlouw (87) begon zijn carrière als natuurkundige, gespecialiseerd in kernfusie. Daarna werd hij actief in de politiek. Daarnaast schreef hij kinderboeken. In 2015 kreeg Terlouw bij De Wereld Draait Door zeven minuten televisietijd cadeau om te praten over een onderwerp naar keuze.

Er volgde een hartverwarmend, doch dringend pleidooi over vertrouwen en het klimaat. Terlouw schreef er een boek over en reist nu door het hele land met zijn lezingen.

Urgent

Maandag bleek opnieuw hoe urgent het pleidooi van Terlouw over het klimaat is. Een rapport over klimaatverandering kwam met het advies de temperatuur met niet meer dan 1,5 °C te laten stijgen. Terlouw geeft uitleg: "Een halve graad lijkt niet veel, maar bij 2 °C gaan effecten elkaar versterken die tot een expo-

nentiële temperatuurstijging kunnen leiden. Een voorbeeld is dat de permafrost smelt en daardoor methaan vrijkomt. Dit gas heeft veel meer invloed op de temperatuurstijging dan CO₂." Verder zegt hij: "Het is echt ernstig wat we de natuur hebben aangedaan. We eten dagelijks plastic in ons voedsel en de biodiversiteit is nog maar

'HET IS NOG NIET TE LAAT. IK BEN ERVAN OVERTUIGD DAT HET KAN!'

19 procent van wat het was in de 19de eeuw. Sinds die tijd zijn we erg effectief geworden in het verwoesten van de natuur. De laatste 100 jaar is het totaal uit de hand gelopen."

Niet te laat

Volgens Terlouw is het nog niet te laat. Maar het vereist wel onmiddellijke actie en een mentaliteitsverandering.

Jan Terlouw pleit vurig voor het klimaat. Hij roept iedereen op in protest te komen en eist politieke durf. (Foto: Quirine van Mourik)

"Nederland is slecht in preventie en het kapitaal regeert. Maar het gaat niet goed met de natuur en de politiek moet leiding geven. Marktwerving leidt tot polarisatie. Er zou een marktmeester moeten zijn, die eist dat er alleen duurzaam geproduceerd moet worden. En het kan! Als natuurkundige zeg

ik, we kunnen alles. Het is ook geen economisch probleem. Het kost nu wat meer, maar dat betaalt zich enkele jaren later terug. Het is een politiek en maatschappelijk probleem. Je moet mensen informeren. Als men weet wat er aan de hand is, dan willen ze wel. Het moet voor hun kinderen. En

wie wil er niet het beste voor zijn kinderen?"

Vragen uit het publiek

Hoe krijg je de politiek zo ver? En hoe krijg je de mensen mee? "Je invloed op politiek neemt enorm toe met lidmaatschap van een partij. Je mag dan overal meepraten. Protes-

teer, stem op de groenste politicus en stel vragen. Dan komt de politiek vanzelf in actie. Investeren kost geld, we moeten de echte prijs voor dingen betalen en wie niet mee kan moeten we helpen. Ik voel een hunkering naar verandering in het land. En ik ben ervan overtuigd dat het gaat lukken."

'Richt je op hetgeen ertoe doet'

Lezing over 'De verborgen impact'

Natanja Vreugdenhil

Willen we een prettige leefomgeving veiligstellen, dan moeten we ons richten op datgene wat de grootste impact heeft op onze planeet. Dat betoogde Mark Kauw op 10 oktober tijdens zijn lezing over het boek 'De verborgen impact'. Deze vond plaats bij Bibliotheek Leusden en was mede georganiseerd door De Groene Belevenis.

LEUSDEN - Het publiek dat tijdens de Dag van de Duurzaamheid naar de lezing is gekomen, mag zich eerst buigen over een aantal quizvragen, zoals: 'Wat heeft een grotere impact op onze planeet: het vlees dat je koopt, of de plastic verpakking ervan?' 'Veel mensen maken zich druk om de plastic verpakking', weet Mark Kauw, "aar die veroorzaakt minder dan een procent van de impact."

Verborgen

Het gaat best goed met de natuur, dacht geograaf Mark Kauw enkele jaren geleden nog. Maar hij zag iets over het hoofd. Dat ontdekte hij toen hij meewerkte aan het boek 'De verborgen impact' van Babette Porcelijn.

"Onze focus is op onze zichtbare impact, bijvoorbeeld de plastic verpakking. Maar het grootste deel van de impact van onze consumptie bevindt

zich in andere landen, waar geproduceerd wordt. Het stuk vlees op ons bord heeft te maken met de boskap elders. Want er moet vervoer verbouwd worden. Daarvoor is veel landbouwgrond nodig." Kauw vervolgt de presentatie met bekende feiten: we verbruiken meer dan de aarde kan

WE VERBRUIKEN MEER DAN DE AARDE KAN LEVEREN

leveren. Om te produceren de gemiddelde Nederlander consumeert, zijn er 3,6 planeten nodig. En intussen blijft de wereldbevolking groeien, niet als de welvaart.

Alarmerend

Al in 1972 bracht een groep wetenschappers dit probleem onder de aandacht. In het rapport 'De grenzen aan

"Het grootste deel van de impact van onze consumptie bevindt zich in andere landen, waar geproduceerd wordt." (Foto: Natanja Vreugdenhil)

de groei' voorspelde de Club van Rome een totale ineenstorting van het systeem rond 2030. Met schaarste, oorlog en ontwrichting tot gevolg. 'Dit is alarmerend, omdat de cijfers nog steeds kloppen. De manier waarop wij leven, is niet houdbaar.'

Verandering is dus nodig, maar waar te beginnen? Op www.mijnverborgenimpact.nl staat een test waarmee mensen hun persoonlijke impact kunnen berekenen. In de Bibliotheek Leusden leidt de uitslag tot verbazing. De impact van de spullen die men koopt, blijkt namelijk gigantisch.

De uitslag komt overeen met de berekeningen in het boek: de impact van nieuwe spullen en het eten van vlees staan respectievelijk op nummer 1 en 2 van de impact top 10. Deze bewustwording is precies wat 'De verborgen impact' wil bereiken. Mark Kauw: "Het is zonde als mensen tijd ver-

spillen aan dingen die maar weinig verschil maken. Als je effectief wilt verduurzamen en ecopositief wilt leven, moet je eerst weten wat de grote impacts zijn."

Kijk voor meer informatie op www.bobetteporcelijn.com.

- einde -